

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unirea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Legea cultelor

Insemnate neajunsuri ale legii cultelor — privind mai ales lipsa oricărui sancțiuni pentru turbătorii păcii confesionale — au îndemnat guvernul să-i aducă câteva modificări, respectiv întregiri, menite a garanta mai bine puterea dispozițiilor ei. Ele au fost depuse săptămâna trecută pe biroul Camerei și au următoarea redactare:

Art. 6 se completează astfel:

Membri clerului, călugării și predicatorii, cari vor agita în locașurile de rugăciuni ori în adunările credincioșilor convocați pentru practice religioase împotriva autorității Statului, legilor, regulamentelor și ordonanțelor în vigoare, precum și aceia cari vor amenința pe credincioși cu pedepse spirituale, dacă se vor supune autorității Statului și legilor în vigoare, sau le vor acorda sau promite beneficii spirituale dacă nu se vor supune, se vor pedepsi cu închisoare dela 6 luni până la 2 ani și suprimarea subvenției dela Stat.

Suprimarea subvenției se va face pe cel puțin un an, iar în cazuri mai grave se poate face și pentru totdeauna. De aceeași pedeapsă sunt pasibili membri clerului, precum și organele de conducere ale cultelor, cari vor pune la dispoziția credincioșilor locașurile sfinte pentru agitațiuni împotriva autorității Statului, legilor, regulamentelor și ordonanțelor în vigoare.

Credincioșii, cari vor agita în locașurile sfinte, sau în întrunirile convocate pentru practice religioase, împotriva autorității statului, legilor regulamentelor și ordonanțelor în vigoare, se vor pedepsi cu închisoare dela 3 luni la un an.

Art. 12 — aliniatul ultim se modifică astfel:

Achizițiunile cu titlu gratuit de averi mobile și imobile de către culte până la valoarea de 50.000 lei vor fi comunicate ministerului de culte; cele mai mari de 50.000 lei se vor putea face numai cu aprobarea ministerului.

Art. 24, aliniatele 4 și 5 se modifică astfel:

Autorizațiunile pentru funcționarea asociațiilor religioase se vor acorda de către Ministerul cultelor.

Acestea autorizațiuni pot fi revocate în caz de neobservare strictă a condițiilor stabilite și impuse cu prilejul acordării lor.

Art. 54, aliniatul 2 se modifică astfel:

Organizarea cultului mozaic se va face pe baza de comunități religioase, fiecare rit putând avea comunitate proprie. Într-o localitate poate funcționa o singură comunitate de acelaș rit subvenționată de Stat.

Art. 55 se modifică astfel:

Până la organizarea cultului mozaic pe baza de comunități religioase, reprezentantul acestui cult în Senat va fi tot reprezentantul religios al Uniunii comunităților evreești din vechiul regat.

După organizarea pe bază de comunități religioase a cultului mozaic în întreaga țară, reprezentantul în Senat al lui va fi ales de adunarea delegaților comunităților religioase, potrivit normelor ce se vor stabili prin regulamentul de aplicare al acestei legi.

Lămuriri și precizări

Incă un cuvânt în chestiunea: dacă ne trebuie control sistematic, ori o entuziastă conștiință a misiunii*)

de ION RINEA, preot

Căderea vertiginoasă a preotului „dela înălțimea sufletească unde se află la început, la complectă desinteresare sufletească de sine însuși și de propriii credincioși“, după părerea pâr. I. Borza, se datorește „lipsei aproape totale de control“. Concluzia: „Să ni-se dea organe de supraveghiere și control sistematic și vom avea preoți exemplari“ („Unirea“ Nr. 9—1929).

Acestei rezolviri prompte, sigure și infalibile a celei mai grele probleme de ordin psihologic, i-am opus în Nr. 6 al „Păstorului Sufletesc“ din Lugoj modestele mele păreri. Cum articolul meu a apărut în „P. S.“, pentru o mai bună lămurire a chestiunii, voi indica aici, în linii mari, firul ideilor din acel articol.

Controlul sistematic — spuneam — nu poate crea o preoțime exemplară, fiindcă între cauză și efect este o prea vădită disproporție. Dacă controlul e absolut necesar la mecanismele complicate ale tehnicii moderne, și dacă el poate fi admis, ori chiar cerut, ca un rău necesar, în birourile birocrațismului modern, unde poate corecta în foarte mare măsură lenea unui funcționar, fără ca să se observe prea mult în calitatea muncii funcționarului, că ea a fost făcută din datorință, ori sub presiunea controlului exercitat — în biserică, în munca ce se depune pentru ridicarea sufletelor în regiunile celui mai curat idealism, se cere, înainte de toate, un dram din suflet, un sentiment inspirator, foc care să încălzească și să răpească cu sine: se cere viață.

Dacă dincolo rațiunea și rutina, legile și regulamentele dau un rezultat satisfăcător sub presiunea unui control efectiv — viața spirituală a bisericii o pot anima numai dragostea lui Dumnezeu și a deaproapelui, sau pe scurt: o entuziastă conștiință a misiunii. „Acesta e resortul intim, liber și spontan, aceasta e cauza intimă și eficientă, imponderabilă și spirituală ce mișcă viața sufletelor“. Singura soluție ce se impune, deci, întru promovarea unei mai intense vieți religioase, este trezirea, alimentarea și susținerea unei vii conștiințe a misiunii. Numai în urma acesteia e de dorit să vină controlul, însă nu controlul „sistematic“, co-

piat după croiala controlurilor vastului aparat administrativ al Statului, fiindcă niște controlo-ri, a căror „pâine“ e controlul, din firea lucrurilor nu vor putea produce ceea ce se așteaptă dela ei, iar la preoții lipsiți de dragostea misiunii, vor promova, în chip necesar, fățarnicia; ci, din contră, vor trebui să vină controlori, cari mănâncă aceeaș „pâine“ ca și preotul dela sate, cari cunosc din propria lor experiență luptele și zbciumul sufletesc al preotului de jos, „pentru că să se știe un lucru: puțini vor fi acei preoți, cari din cauza unei rea voințe ori nepăsări evidente nu pot arăta rezultate în parohie, unde, deci, controlul poate fi în elementul lui, însă toți preoții au lipsă în greaua lor misiune de o intimă și neîncheată susținere și încurajare prietenească, care, însă, n'o poate da niciodată un controlor peregrin, ci numai inima caldă a unui părinte iubitor din apropiere. Controlul să fie un fericit prilej de reîntremare și reconfortare sufletească pentru preot“. Influența aceasta binefăcătoare o pot exercita protopopii, dacă, în locul întâiu, ei vor fi la înălțimea misiunii lor. Singur acest control „inteligent“ va putea da rezultate.

Pâr. I. Borza, vrând cu orice preț să aibă dreptate, îmi răspunde, în nrul 23 al Unirii, atât mie cât și „P. S.“, care și-a însușit punctul meu de vedere, că teza dsale: „control sistematic — preoți exemplari“, stă, fiindcă „orice institut de educație cu cât e supus unei discipline mai severe, cu atâta dă rezultate mai edificatoare“.

Mărturisesc sincer, că toată trudnica încercare a pâr. I. Borza de a mă convinge, că leacul miraculos al regenerării noastre religioase ar fi controlul „sistematic“, departe de a mă convinge despre adevărătatea tezei dsale, a avut darul a mă întări și mai mult în adevărătatea tezei, contra căreia a pledat.

Nu poate corăspunde adevărului teza: „control sistematic — preoți exemplari“, fiindcă suferă de două vicii inițiale, atât ca fond, cât și ca formă.

Viciul de fond e, că contrazice categoric teoria diversității principiilor științelor. „Deși dorința cea mai fierbinte a oamenilor de știință e, ca toate științele să fie asemenea matematicii, adică, ca toate fenomenele naturii să le exprime prin limbajul matematicii, fiindcă acest limbaj e cel mai sigur și mai convingător pentru rațiune, totuș acest deziderat nu se va realiza niciodată, toate fenomenele naturii nu le vom putea cuprinde nicicând sub un numitor comun, fiindcă principiile diver-

*) Bucuroși de tonul calm și potolit, pe care știe să-l păstreze până în capăt autorul acestor șire, facem loc cu plăcere și acestei întimpinări, menite a orienta și pe cititorii „Unirii“ mai pe larg asupra temeiurilor cari sprijinesc părerea susținută de pâr. I. Rinea, care — subliniind și ea importanța controlului — se apropie de altfel, destul de mult, de teza părintelui Borza. Suntem anume perfect convinși — și credem că nu mai e lipsă s'o spună și singur —, că pâr. I. Borza nu s'a gândit o singură clipă să nesocotească momentele reliefate atât de sugestiv din partea pâr. Rinea. N. R.

selor științe se deosebesc foarte mult între ele. Principiile fizicii se deosebesc fundamental de principiile mecanicii, cele chimice de cele fizice, iar principiile biologiei — și cele ale psihologiei, adăugem noi — sunt la o enormă distanță de cele ale fizicii și chimiei. Avându-și așadar fiecare știință principiile sale proprii, diverse de ale celorlalte științe, urmează că fiecare știință formează un sistem separat de celelalte și că, în consecință, nu se poate arunca o punte de trecere din domeniul uneia în al alteia". (Dr. Trikál: Filozofia naturii. Budapesta 1924 pag. 6 și 7). „În lumea fizică domnește legea cauzalității. Raportul dintre cauză și efect e aici o necesitate stringentă, el poate fi calculat și exprimat matematic. Din contră, viața e ceva ce nu poate fi definit și omul un imens complex de cauze incalculabile. Omne individuum ineffabile" (tot acolo pag. 41). În adâncimile insondabile ale sufletului omenesc se petrece tainicul proces al diferitelor stări psihice și impresiuni fizice, a căror infinite combinațiuni — tot atâtea cauze ale gândirii, simțirii și acțiunilor omenești — scapă psihologiei umane. „Niciodată nu se va putea prevedea precis, ce va gândi, cum va acționa omul într'un moment. Scurt: În fața lumii fizice, unde efectul fiecărei cauze va putea fi deplin și înainte calculat și exprimat matematic, fără teama nici unei surprize, — stă lumea psihică, unde orice prevedere și precizie sigură e dinainte riscată, și unde efectul se poate sconta doar cu o mică probabilitate" (pag. 42 op. cit). „Numai când știința vieții va fi deplin constituită, ne vom putea conduce în acțiunile ei cu certitudinea cu care mașinistul își conduce locomotiva (G. Aslan: Educația prin sine însuși).

Or, teza pâr. I. Borza păcătuiește grav tocmai împotriva acestor evidente și judicioase principii. Căci dsa pune în cea mai strânsă legătură, în legătură cauzală, două lueruri diferite, cari prin natura lor aparțin la două științe opuse. Produsul prețios, intern, dar așa de rar, al celei mai dificile științe omenești, al psihologiei, îl face dependent de control, o

formalitate externă de rutină, care se desfășoară după anumite criterii matematice dinainte fixate — măsoară imponderabilul proces al vieții sufletești cu calculul precis și riguros al controlului —, cântărește avântul, generositatea și jertfa eroică a spiritului cu o simplă formalitate, care, prin firea sa, nu poate produce nimic nou, rolul ei mărginindu-se doar în a constata ce a făcut sau a omis altul, iar toate acestea atunci, când bietul control nu prea poate inspira regulă nici la el acasă, în cele contabilicești socoteli, cum țin să probeze mereu subalternii d-lui ministru M. Popovici! Da, pâr. I. Borza a încercat imposibilul, când a încercat să introducă și în domeniul vieții sufletești calculul precis al matematicii și strânsa legătură de cauză și efect a ordinii fizice.

După aceste observări, pur principiale, să vedem și greșala de formă logică a argumentării pâr. I. Borza. „În Seminar toți am fost însuflețiti, fiindcă din tot colțul te supraveghează ochii atenți ai superiorilor". „Prin urmare dacă superiorii ne-ar supraveghea sistematic și în parohie, noi am fi preoți exemplari". Concluzia: „controlul sistematic — preoțime exemplară". Aceasta e logica On.-lui meu confrate.

Conduzia, însă, e evident falsă, fiindcă e falsă premisa silogismului. Insuflețirea din seminar nu e produsul severei și necurmatei supravegheri a superiorilor, ci, în locul întâiu, e al educației religioase, care se conpletează, cum e și firesc să fie în orice împreună-viețuire, cu controlul.

Aceasta o mărturisește involuntar și pâr. Borza, când scrie: „Ori ce institut de educație, cu cât e supus unei discipline mai severe, cu atât dă rezultate mai edificatoare". Prin faptul că recunoaște, că Seminarul face parte din institutele de educație, recunoaște, cred, și aceea, că numirea aceasta arată, că acolo se face întâiu educație și nu control. Controlul ar reveni în primul loc institutelor de corecțiune, dar vedem că și acolo se încearcă a se ridica pe primul plan educația.

Credem că suntem deplin lămuriti.

Un ultim cuvânt: Tonul „răspunsului" ce l-am primit trădează o oarecare enervare a autorului. Numai aceasta enervare mi-a putut arunca calificativul de recenzent „necompetent, care nu poate, ori nu vrea să înțeleagă". Iar în locul al doilea cred că suntem amândoi de acord că, dacă ne luăm dreptul de a avea păreri și face critică, trebuie să fim marimoși și cu alții, cel puțin atâta, că și aceluia să le recunoaștem dreptul de a avea și a formula păreri, chiar deosebite de ale noastre. Și mai ales cred că va admite și dsa, că puțința de a face un judicios discernământ critic le au în mai mare măsură aceia, cari ne sunt superiori și cari nu sunt angajați în discuția noastră.

Să închidem deci, fără nici o supărare, această discuție și să lăsăm lucrul în aprecierea și judecata acestora.

„Il Messaggero" și comemorarea dela Roma a episcopului Inocențiu Micu. În legătură cu cele ce am mai publicat în această chestiune — deosebit de importantă pentru cultivarea legăturilor noastre de prietinie cu poporul italian — dăm aici și următoarele știri ale ziarului „Il Messaggero", apărute în numărul dela 11 Iunie c. sub titlul „Comemorarea episcopului român Inocențiu Micu":

„Duminică a avut loc, în prezența Românilor așezați în Roma și a multor Italieni, comemorarea anunțată a episcopului român Micu, mort și înmormântat la 1768 în Roma. După parastasul solemn oficiat de 4 preoți români, rectorul bisericii române, Reverendul Iuga, a ținut un înălțător discurs. A relevat meritele acestei martir ardelean, care a întemeiat, la Blaj, Roma mică, un centru cultural și religios al Românilor ardeleni, și care a trimis studenți români la colegiul de Propaganda Fidei. Episcopul Micu fu precursorul școlii latiniste din Ardeal, care a fost temeiul renașterii culturale și politice românești. Pentru motivul, că a îndrăznit să ceară guvernului din Viena drepturi pe seama Românilor ardeleni, de ilustră origine latină, cari au format și mai formează

□ □ Foia „Unirii" □ □

In chestia concordatului

Din vorbirea rostită la Senat, în ședința dela 25 Maiu c., din partea dlui Dr. AUREL VLAD, ministrul cultelor și artelor*)

I

Domnilor senatori, în protestul prezentat de I. P. S. mitropolit Bălan, în numele episcopului ortodox, se afirmă că acest proiect de lege vatamă principiul depus în Constituție, care asigură egalitatea și deopotriva ocrotire, pentru toate cultele. Eu cred, domnilor senatori, că această critică și această obiecțiune este lipsită de temei. Este adevărat, că Constituțiunea spune că raporturile statului față de culte se stabilesc prin lege. Vă întreb eu însă pe DVoastră: oare proiectul prezentat nu cere dela DVoastră să aduceți o lege prin care să se ratifice acea convențiune? Prin urmare noi aducem o lege și, cu toate că Concordatul este

o convențiune internațională, în cece privește puterea lui, prin care se obligă cetățenii, ca nu are valoare decât numai atunci când se ratifică prin o lege. Prin urmare, inarticulând și votând proiectul de lege care zace pe masa Senatului, nu facem altceva decât împlinim obligațiunea pe care ne-o impune Constituția.

Domnilor senatori, I. P. S. mitropolit spune că există o inegalitate, un tratament inegal față de biserica dominantă, fiindcă pe câtă vreme raporturile cu biserica dominantă s'au stabilit printr'o lege, raporturile cu biserica minoritară catolică au fost fixate printr'o convențiune internațională. Este adevărat. Dar vă întreb eu pe DVoastră: oare nu este o situațiune excepțională, situațiunea bisericii catolice? Biserica catolică este singura al cărei cap suprem, a cărei autoritate supremă este în afară de hotarele țării; al cărei cap suprem este o suveranitate recunoscută, o suveranitate care astăzi, mai ales după încheierea Concordatului între Italia și Vatican, este fără îndoială subiect de drept internațional...

De altfel natura raporturilor reglementate prin Concordat sunt de atare, încât acestea nu se puteau reglementa decât numai printr'un acord cu Vaticanul, cu Sf. Scaun. Anume, cum a amintit-o și P. S. Sa episcopul dela Gherla, prin Concordat Sf. Scaun, în numele bisericii catolice, ia obligamentul ca diecezele să fie arondate așa, încât să cadreze cu frontierele noastre politice. Conform dreptului canonic al bisericii romano-catolice, numai Sf. Scaun are dreptul să delimiteze diecezele.

Prin urmare, numai printr'o simplă lege nu am fi putut să realizăm acest postulat al nostru, n'am fi putut să realizăm această dorință și cerință a noastră, care de altfel este înscrisă și în legea cultelor. Prin urmare, dacă voiam, ca dispozițiile cuprinse în legea cultelor privitoare la arondarea diecezelor să devină o realitate, acest postulat, nu se putea realiza în altă formă decât încheind un Concordat cu Vaticanul.

Or, domnilor senatori, cred că este un interes de Stat și în acelaș timp un interes național, ca arondarea diecezelor să se facă așa după cum este înscrisă în Concordat, așa cum este înscrisă în legea cultelor și anume: ca prin această arondare să se consfințească frontierele actuale politice ale țării noastre. Vaticanul, această putere mondială, recunoaște prin această convențiune actualele frontiere. Prin iscălitura Concordatului, le consfințește.

Abstrăgând dela acest fapt, Vă întreb eu pe DVoastră: oare din punct de vedere politic și din punct de vedere național nu este un mare câștig, când credincioșii bisericii catolice vor ști că Sf. Scaun și-a dat învoirea, ca de aici încolo episcopii dela noi să nu mai exercite jurisdicțiunea în afară de frontierele noastre și că un episcop străin, cum este cel dela Lemberg, să nu mai aibă jurisdicțiune înăuntrul teritoriului român? (Aplauze prelungite).

Vă întreb eu pe DVoastră, din punct de vedere al mișcării revizioniste, și o știți DVoastră foarte bine, că unii dintre vecinii noștri nu se pot împăca cu actualele frontiere și că

*) Publicându-se de curând într'o broșură cele două discursuri rostite de d. ministru al cultelor (la Senat și Cameră) în chestia ratificării concordatului, ne simțim îndemnați, ca în 2-3 numeri să dăm la acest loc părțile mai însemnate ale marelui său discurs dela Senat, în care se combat, cu mult temei, argumentele, nu odată ridicole și totdeauna superciale, ale mitropolitului Nicolae dela Sibiu, care, prin solidarizarea sa cu atitudinea partidului minoritar maghiar, a dovedit cu acest prilej odată mai mult, că măruntele și atât de meschinele sale interese de ordin confesional le suprapune intereselor mari și cu adevărat vitale ale țării. N. R.

azi majoritatea covârșitoare a Ardealului, lipsit, grație insistențelor boerilor unguri și asi, de slujba sa și petrecu tot restul necăzitei sale vieți la Roma, unde fu înmormântat în biserica ruteană din piața Madonna de' Monti.

„Studentii Români din Roma au depus pe mormântul lui o minunată coroană“.

De-ale învățământului religios. Gazetele anunță, că preoții parlamentari, ortodocși și catolici, au intervenit săptămâna trecută la d. ministru al instrucțiunii pentru a se schimba noul regulament al școlilor secundare în punctele care scad importanța materiei religioase.

Regulamentul prevede anume, că la religie elevii nu vor fi notați decât cu „atent“ sau „neatent“, și astfel nu trebuie să dea examen la sfârșit de an, socotindu-se această materie întru toate la fel cu dexteritățile. Deputații au cerut, ca acest neajuns să fie înlăturat, dându-se religiei importanța pe care o merită și pe care chiar legea învățământului secundar o reliefează cu destulă putere. Un alt deziderat al acestor deputați a fost ca pentru acest învățământ să se numească un inspector general dintre profesorii preoți. O comisiune de 5 membri, din care face parte și p. Dr. Dumitru Manu dela Gherla, a fost însărcinată cu redactarea unui memoriu în acest sens, iar d. ministru V. Costăchescu a promis că va căuta să remedieze după putință neajunsurile semnalate de dd. deputați.

Ne bucurăm din inimă de această mișcare și ținem s'o sprijinim cu toată puterea, dar cerem ca înainte de a se lua în acest punct vre-o dispoziție în merit, care ne-ar atinge și pe noi, mai ales în ce privește chestiunea inspecțiilor, On. minister să ceară asupra ei și avizul episcopatului nostru, singurul chemat și în drept să se pronunțe în această chestiune.

Pictură bisericească primeste pentru executare NICOLAE POP, Târgul-Mureș, Str. Avram Iancu Nr. 47. (2)

pretind revizuirea frontierelor, decompdată pe cale pașnică, iar când vor avea ocaziunea și posibilitatea, eu cred, că nimeni nu se îndoiește că vor căuta și cu alte mijloace să rectifice aceste frontiere. Credeți DVoastră, că nu are o influență binefăcătoare asupra credincioșilor când vor ști că de aici încolo jurisdicția episcopilor nu se va întinde și asupra altor teritorii?

Vă întreb eu pe DVoastră: oare în sufletul acestor credincioși, din care o parte — așa cred — că fără îndoială ar fi dorit oarecari rectificări de granițe — spun eu — după ce urmează această arondare, oare nu vor câștiga ei convingerea aceea, că frontierele stabilite în tratatele de pace sunt definitive? (Aplauze prelungite).

Este evident, domnilor senatori, cum am amintit-o deja, că raporturile dintre noi și biserica catolică nu se pot stabili în deosebi, nu se pot stabili raporturi normale, decât numai având învoirea Sf. Scaun.

Toate statele au acceptat și au recunoscut această necesitate. Toate statele, toate puterile mari, își au ambasadorii lor la Vatican. Italia a încheiat Concordatul. Franța n'a încheiat încă Concordatul, dar Franța și-a trimis ambasadorul său la Sf. Scaun și cei cari au urmărit debaterile Parlamentului francez își aduc aminte de discursul acela rostit nu de mult de ministrul Franței Poincaré, în care el, reprezentantul acelei țări, care a realizat deja separația bisericii de Stat, recunoaște necesitatea încheierii unui Concordat cu Vaticanul, privitor la Alsacia-Lorena. (Aplauze pe băncile majorității).

† Profesorul Petru Ungurean

1856—1929

Marția trecută, în 25 Iunie c. s'a stins, după o boală îndelungată, la Clinicile din Cluj, profesorul Petru Ungurean dela Școala normală din Blaj, pe care a servit-o cu multă pricepere și cu rar devotament, aproape 50 de ani.

Născut la 20 Ianuarie 1856 în comuna Mărgău din județul Clujului, a făcut studiile gimnaziale și cele pedagogice la Cluj, obținând în 1876, la vârsta de 20 ani, diploma de învățător. Încă în acelaș an fu numit învățător în Ciuciul de pe Mureș, de unde, în vara anului 1880, trece apoi la școala normală de băieți a Blajului nostru. În anul următor își câștigă calificatie pentru școlile superioare și civile, iar peste 3 ani, la 1884, este întărit definitiv în postul său de profesor titular al catedrei de pedagogie dela școala noastră de învățători.

În această calitate, profesorul Petru Ungurean a desfășurat o activitate bogată și rodnică. Cursurile sale de pedagogie și cu deosebire lecțiile model dela școala de aplicație, au introdus zeci și sute de dascăli ai neamului și bisericii noastre în meșteșugul atât de greu al luminării și educării copiilor, iar articolele sale publicate în coloanele cunoscutelor reviste „Foaia școlastică“ au răspândit cunoștințele frumoase și temeinice ale acestui mare dascăl și în sufletul celor ce nu s'au învrednicit să-l aibă profesor și îndrumător mai nemijlocit. În tovarășia colegului său, directorul de mai târziu, Ioan F. Negruțiu, a lucrat și la o serie de manuale școlare, iar în calitate de membru al senatului școlastic arhidiecezan a avut un frumos rol în îndrumarea întregului învățământ primar al mitropoliei Blajului.

Nouile legi școlare ale țării l-au silit și pe el să treacă, mai anul trecut, în pensia atât de binemeritată, iar acum moare, la vârstă

și dacă, domnilor, Franța, cu considerarea la locuitorii ei romano-catolici din Alsacia-Lorena, care abia formează $\frac{1}{20}$ parte a locuitorilor Franței, crede să este necesar încheierea unui Concordat, vă întreb eu pe DVoastră: oare noi, România, în care a șasea parte a locuitorilor noștri este de religie catolică, nu avem noi poate o mai mare necesitate de a încheia acest Concordat?

Domnilor senatori, acum nu de mult, înainte cu două, trei zile, a apărut în toate ziarele știrea că guvernul prusac, guvernul țării aceleia care astăzi este condusă de un guvern socialist, în care majoritatea locuitorilor este de religie protestantă, a hotărât încheierea unui Concordat.

Domnilor senatori, astăzi, când toate statele cari au credincioși de religie romano-catolică, recunosc necesitatea acestui Concordat, astăzi, când influența și importanța Vaticanului este necontestată, când puteri mari ca Anglia recunosc că Vaticanul și Sf. Scaun este una din cele mai mari puteri mondiale, astăzi, când State care voiau să-și recunoască suveranitatea lor, au umblat ele și au cerșit și s'au rugat — pardon de expresie — de Sf. Scaun și au căutat să încheie un Concordat cu Sf. Scaun, ca prin încheierea acestor Concordate să-și afirme suveranitatea lor, atunci vă întreb eu pe DVoastră pe ce motiv ni-se poate face nouă imputare, că propunem spre ratificare acest Concordat?

de peste 73 ani, lăsând regrete unanime în sufletul tuturor, cari i-au cunoscut viața neprihănită și activitatea neobosită și rodnică. În mormântarea i-s'a făcut aici în Blaj, din biserica catedrală. Panegiricul l-a rostit fostul său tovarăș de muncă p. I. F. Negruțiu, director de ieri al școlii normale.

Odihnească în pace!

Știri mărunte

PENTRU RESTANȚIERI. Apropiindu-ne de sfârșitul întâiului semestru, rugăm cu insistență pe toți cari nu și-au plătit încă abonamentul pe anul în curs, să binevoiască a ni-l trimite cât mai curând pentru a putea face și noi față cheltuelilor ce avem cu tipărirea gazetei.

Congresul Ligei culturale. După Blaj, Timișoara și Târgu-Mureș, Liga culturală, de sub prezidenția dlui N. Iorga, și-a ținut acum pentru a patra oră adunarea sa generală la noi în Ardeal. Centrul ales pentru anul acesta a fost capitala Ardealului, care a avut Dumineca trecută o serbare românească din cele mai reușite. Membri Ligei și alți mulți iubitori de cultura românească s'au întrunit acolo la Teatrul Național, unde, alături de o întreagă serie de cuvântări rostite la adresa Ligei, au putut să asculte cuvântul într'aripat al celui mai mare animator în viață al neamului nostru, care este profesorul N. Iorga. O ședință de după masă a aranjat chestiunile de ordin administrativ, a întregit comitetul, dar a ridicat și o seamă de probleme — cum este bunăoară aceea a îngrijirii speciale de elementul românesc din Secuime, susținută de protopopul nostru Câmpian dela Târgu-Mureș —, care merită considerație deosebită. A doua zi s'a făcut o excursie la Feleac. — Pentru anul viitor congresul se va întruni la Brăila.

Locale. Dumineca viitoare, a șaptea după Rusalii, va predica în catedrală p. Dr. Ioan Bălan, canonic mitropolitan.

— Dumineca trecută s'a ținut serbarea încheierii de an școlar a liceului de băieți; Luni aceea a liceului de fete; iar Joi s'a făcut încheierea solemnă la școlile normale de băieți și de fete. Toate aceste serbări s'au ținut în prezența Mgrului Dr. Ambroziu Chețianu, vicarul mitropoliei, evidențiindu-se la fiecare din ele situația elevilor și sporul ce s'a realizat în cursul anului încheiat. Peste tot acest spor poate fi socotit mulțumitor și, deschizându-se la începutul anului viitor și noul edificiu al școlii normale de băieți, neajunsurile mici de până acum dela această școală încă vor înceta, realizându-se în toate direcțiile cele mai bune rezultate posibile. Reparaturi însemnate, făcute în aripa veche, de către grădina botanică, a liceului de băieți, vor aduce la anul și acestei școli jubilară tot confortul reclamat și până acum atât de insistent de interesele învățământului.

— Aprobându-se și de astădată, ca Blajul să-și aibă comisiunea de bacalaureat, însemnăm aici pe membri acesteia: președinte V. Stanciu, profesor universitar, Cluj; membri: Șt. Pop (l. română), Al. Ciura (l. latină), M. Henry (l. franceză), V. Motogna (istorie), E. Hopârtean (geografie), I. Teodorescu (fizico-chimice), și V. Stănoiu (șt. naturale). — Tot aici amintim, că dintre profesorii Blajului au mai primit însărcinări în comisii de bacalaureat următorii: I. Pop-Câmpeanu și Al. Lupeanu (la Sibiu), N. Popp (la Bârlad), I. Maior (la Sighișoara), S. Gîzdavu (la Craiova), L. Puia și Dr. C. Suciuc (la Cluj).

— Sala de gimnastică a liceului de băieți a întrunit Dumineca trecută un public foarte numeros la o frumoasă producție școlară aranjată, sub conducerea dnei Georgina Muntean, de școala primară de stat. S'a jucat piesa Ileana Cosinzeana a dnei Elena Dr. Aciu, și publicul

a rămas deplin mulțumit de prestațiile elevilor și elevelor acestei școli, atât de bine conduse de directorul său Toma Cociș.

Mișcare în diplomație. »Monitorul Oficial« din 22 Iunie publică numirea dlui Gh. Crețianu de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Varșovia, a dlui Carol A. Davila, în aceeași calitate la Statele Unite ale Americii de Nord, și a dlui Caius Brediceanu, tot în aceeași calitate, la Sf. Scaun al Romei. Numirile primilor doi sună pe ziua de 15 Iulie, iar a celui din urmă pe ziua de 16 Iunie. Un număr mai recent al »Monitorului« are apoi o întreagă serie de rechizitorii a personalului diverselor legațiuni, dintre cari unii — dovedindu-se cu totul inutili — nu vor mai fi înlocuiți, făcându-se prin aceasta o economie de circa 60 milioane pe an.

O adunare generală extraordinară a S. S. R. Societatea scriitorilor români, de sub prezidenția dlui Liviu Rebreanu, a ținut Vineria trecută o adunare generală extraordinară la sediul său din B-dul Academiei. Cu acest prilej s'a complectat postul de vicepreședinte cu d. I. Minulescu și s'a cooptat între membri d-șoara Otilia Cazimir. Dreptul de autor s'a hotărât să fie prelungit, în favorul familiei, la cincizeci ani după moartea autorului, iar comitetul a fost însărcinat să alcătuiască un regulament de premii anuale pe baze noi, regulament care va fi discutat într-o viitoare adunare generală.

† **Livia David n. Crișan**, soția preotului nostru Nicolae David din Presaca (arhidieceză), s'a stins la 16 Iunie c. în anul abia 23 al vieții și 3 al căsătoriei sale fericite. O deplâng numeroase rudeni. — Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unirii“

I. Roma. Vă mulțumim pentru informațiile trimise, și Vă rugăm să ne orientați și pe viitor cu tot ce ne poate interesa din punct de vedere românesc. Asupra serbării am avut încă în numărul trecut o informație luată din »N. R., așa că șirele dlui Ispescu n'am mai putut să le utilizăm.

»**Biruința**«. Cluj. Noi nu cunoaștem circulara trimisă, afirmative, de ministrul cultelor tuturor episcopilor și mitropoliilor ortodoxe, dar dacă cele ce se scriu prin gazete despre agitațiile scandaloase, cari se comit prin biserici împotriva legii concordatului și a membrilor guvernului, sunt adevărate — și pare că sunt —, găsim că este numai firesc, că ministrul cultelor să nu poată privi ca mânia în sin la uneltirile absolut nepatriotice de această natură. Ne-ar plăcea deci să cercetăm a lămuri mai cu deădinsul în ce stă »această insolită provocare« — cum o numiți — a guvernului și să arătați, mai ales, cum este a se înțelege, că ea ar fi »concepută în spiritul așa de des exprimat de părintele Rusu dela Unirea din Blaj«. Dacă urmăriți scrisul nostru din ultimele luni, ați putut anume vedea, că de când Sibiul I. Preasfințitului Nicolae și-a băgat — nu împoartă din ce motive — săgețile în tolbă, coloanele noastre nu mai reflectează nimic din spiritul, chipurile »provocator«, la care faceți aluzie. Dovadă eclatantă, că Unirea nu și-a făcut nici în trecut decât datoria de a se apăra față de atacurile »neodihnite« pornite — după cum bine știți — de ceice astăzi au socotit a fi mai prudent să-și... închidă ferestrele. Iar pentru asta nu este îngăduit să i-se găsească vre-o vină; ba, dacă ne gândim că unirea cu Roma a fost și este în adevăr o mare binefacere națională, ar trebui mai curând să i-se aducă laude și mulțumite. Dar, se vede că nu »Biruința« va putea să se ridice vreodată la această înălțime a obiectivității gazetărești.

»**Telegraful român**«. Sibiu. Cererea ortodocșilor DVoastre din Gherla, de a li-se permite zidirea unei biserici chiar în piață, în fața palatului episcopesc al eparhiei noastre de acolo, este o îndrăzneală mult mai mare, decât dacă uniții noștri din Sibiu ar veni să ceară ca piața principală de acolo să li-se dea lor pentru o nouă biserică. Iar a face o asemănare între această chestiune și ofertele ce ni-se fac dela Baia-mare și Sighet pentru a avea la ei sediul noii episcopii, înseamnă a trăi încă sub vraja nemiloasă a obsesiei »neodihnite«, de sub care se pare a fi reușit să se scape, acum de curând, până și țesătorii ei de iznoavă. Și este, apoi, o adevărată »pupăză pe colac« a prezintă toate acestea drept »consecințe« ale... concordatului.

»**Dumineca ortodoxă**«. București. Înainte de a veni, în numerii următori, cu constatările ce mai aveți de făcut în legătură cu concordatul, n'ar strica poate să vă opriți un moment asupra celor două discursuri rostite, la Senat și Camera, de d. ministru al cultelor — din cari am început să dăm și noi părțile mai însemnate —, fiindcă avem impresia că pe urma citirii lor n'ați mai ostent de geaba cu îngăimări nesocotite, ca cele din numărul DVoastră dela 23 Iunie, unde se spun lute altele și următoarele vorbe: »Necredința și disprețul pentru biserica ortodoxă i-a orbit pe politicianii noștri de au făcut o asemenea nelegiuire«.

S. Valea Călugărească. Am primit 500 Lei și Vă mulțumim pentru frumoasa suprasolvire ce ne-ați făcut.

Oficiul parohial. Sănmărtinul de câmpie. Am primit abonamentul pe jumătatea a două a anului curent.

Oficiul parohial. Ișgariu. Confirmăm primirea sumei de Lei 200, abonament pe anul curent.

Oficiul parohial. Săsari. Chităm primirea abonamentului pe 1929.

E. Câmpia Turzii. Sănătate și voie bună!

Camera de Comerț și industrie din Alba-Iulia

No. 1954/1929

Convocare

În conformitate cu dispozițiunile art. 11 din legea pentru modificarea legii Camerelor de Comerț de Industrie și conform ordinului telegrafic No. 60178 din 19 Iunie 1929, al Ministerului Industriei și Comerțului, prin care se amână alegerea fixată de ziua de 30 Iunie 1929, membri alegători ai acestei Camere se convoacă din nou pentru alegerea consiliului de administrație, ce va avea loc în ziua de 29 Septembrie 1929.

Votarea durează o singură zi și va începe la ora 8 dimineața pentru toate categoriile în localul Camerei, piața Mihai Viteazul No. 45, votându-se la urne separate pentru fiecare categorie.

Se vor alege 24 membri ordinari și tot atâția supleanți.

Fiecare membru alegător va prezenta președintelui biroului electoral cartea de alegător.

Președintele Comis. Int.:

Crișanu

Secretar:

Anghel

Corpul portăreilor Trib. Târnava mică

No. 1043/1928

Publicație de licitație

Subsemnatul Portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 3045/1928 a judecătoriei de ocol din Blaj în favorul reclamantului Banca Centrală pentru Ind. și comerț, Alba-Iulia, repr. prin avocatul Dr Camil Velican din Alba-Iulia, pentru încasarea creanței de 80,000 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua 3 Iulie 1929 orele 4 p. m. la fața locului în comuna Bucerdea grânoasă, la Postata „Gâncă“, unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 1 cămară pe stâlpi din scânduri, acoperite cu țigle, 1 căruț pentru 1 cal, valoare de 19,000 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 17 Maiu 1929.

FLEFLEA
portărel

Corpul portăreilor Trib. Târnava mică

No. 1048/1928

Publicație de licitație

Subsemnatul Portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 3042/1928 a judecătoriei de ocol Blaj în favorul reclamantului Banca Centrală pentru ind. și comerț, Alba-Iulia, repr. prin avocatul Dr Camil Velican din Alba-Iulia, pentru încasarea creanței de 25,000 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua 4 Iulie 1929 orele 10 a. m. la fața locului în Bucerdea grânoasă la domiciliul urmăritului, unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 15.000 cărămizi, în valoare de 15,000 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 18 Mai 1929.

FLEFLEA
portărel

Corpul portăreilor Trib. Târnava mică

No. 1053/1928.

Publicație de licitație

Subsemnatul Portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 3041/1928 a judecătoriei de ocol Blaj, în favorul reclamantului Banca Centrală pentru ind. și comerț, Alba-Iulia, repr. prin avocatul Dr Camil Velican din Alba-Iulia, pentru încasarea creanței de 12.500 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua 4 Iulie 1929 orele 4 p. m. la fața locului în com. Bucerdea grânoasă la domiciliul lui Beldean Simion și la ora la Joica Nicolae, unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 1 șură cu grâu din scânduri pe stâlpi acop. cu țigle, 1/3 parte din 1 batosă, 1 motor și 1 mașină în valoare de 10.000 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 17 Maiu 1929.

FLEFLEA
portărel

Corpul Portăreilor Trib. Târnava mică

No. 1060/1928

Publicație de licitație

Subsemnatul Portărel prin această publică, că în baza deciziei No. G. 3052/1928 a judecătoriei de ocol Blaj în favorul reclamantului Banca Centrală pt. Ind. și Comerț, Alba-Iulia, repr. prin avocatul Dr Camil Velican din Alba-Iulia pentru încasarea creanței de 20,000 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua 4 Iulie 1929 orele 10 a. m. la fața locului în comuna Bucerdea grânoasă la domiciliul urmăritului, unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară 1 șură cu grâu, 1 vacă, 1 coșeriu pentru porumb, car p. boi etc. în valoare de 33,000 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 17 Maia 1929.

FLEFLEA
portărel

Convocator

P. T. membrii ai Reuniunii Meserilor Comerc. Români din Blaj — să convoce prin aceasta la

a XXII-a, adunare generală care se va ținea *Duminecă în 7 Iulie 1929* la orele 4 p. m. în localul Reuniunii cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale. 2. Raportul portul general al comitetului. 3. Raportul șierului. 4. Alegerea comisiunilor pentru controlul surarea rapoartelor de sub p. 2 și 3. 5. Raportul comisiunilor. 6. Proiectul de buget pe anul 1929. 7. Alegerea Președintelui. 8. Modificarea unor §§ din Statute. 9. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința comitetului ținută la 17 Iunie 1929.

T. Rusu
v. președinte.

Iosif Șileu
secretar.

FLEGLER

Întreprindere de tapetărie și zugrăvire artistică

Cluj, str. I. Rațiu

Zugrav modern de odăi. Specialități de tapetărie, asortiment din cele mai bogate

Întreprinde renovări, în stil, de biserici, castele; văpsiri de edificii și mobile, precum și lustruiri de email.

Execută, pe răspundere, stârpări de insecte

Devize gratuite! — Comandă din provincie

aranjează în condițiile cele mai favorabile